

Käräjäoikeuden lautamiesten vaali

KH 02.06.2025 § 146
266/00.00.01/2025

Valmistelija

Hallintojohtaja Päivi Keltanen, p. 044 497 3645, paivi.keltanen@liminka.fi

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 4 §:n mukaan valtuusto valitsee lautamiehet toimikauttaan vastaavaksi ajaksi. Kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Lautamiesten lukumäärä on viimeksi vahvistettu Tuomioistuinviraston päätöksellä 16.6.2021 (TIV/67/2021). Oulun käräjäoikeuden lautamiesten määrä on 98, joista Limingan kunta valitsee 2.

Lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä. Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikosten esitutkintaa taikka tulli- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö.

Perustuslakivaliokunnan mietinnössä (PeVM 3/96) todetaan muun muassa että lautamiesten valinnassa tulee korostaa lautamiehen tuomarintehtävää. Lautamies ei ole poliittisella valtakirjalla toimiva kunnallinen luottamushenkilö, vaan hänen tulee olla riippumaton. Lautamieheltä ei siten saa esimerkiksi periä ns. puolueveroa lautamiespalkkioista.

Lautamiehet, joilla on yksilöllinen äänioikeus, ovat tuomioistuimen jäseniä ja toimivat tuomarin vastuulla. Lautamiesten tehtävä eroaa muista kunnallisista luottamustehtävistä siinä suhteessa, että tuomioistuimen istunnot alkavat yleensä aamulla klo 9.00 ja istuntoja jatketaan niin pitkään, että kaikki istuntopäiville haastetut jutut saadaan käsiteltyksi. Lautakunnan tehtävä edellyttää varautumista koko päivän tai useamman päivän kestäviin istuntoihin.

Oikeusministeriön näkemyksen mukaan merkittävässä asemassa olevien kunnallisten luottamushenkilöiden, kunnanhallituksen tai kuntayhtymän hallituksen jäsenen sekä kansanedustajien valitsemiseen lautamieheksi tulee suhtautua pidättyvästi.

Käräjäoikeuslain 9 §:n mukaan lautamiehen vaaliin sovelletaan kuntalain säännöksiä. Kuntalain 39 §:n mukaan luottamushenkilö pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu ja sen jälkeen siihen saakka, kunnes toimeen on valittu toinen. Valituksi tulleen uuden lautamiehen tehtävä alkaa, kun tuomiopiiriin kuuluvat kunnat ovat tehneet lautamiesvalintansa ja käräjäoikeus sen jälkeen saa määrätyn oikeuden uudet istuntokokoonpanot.

Tasa-arvolain 4.2 § koskee myös kunnan valtion toimielimiin valitsemia jäseniä.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Rajala Pekka
Päätösehdotus	Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto valitsee Oulun käräjäoikeuteen kaksi lautamiestä kunnanvaltuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi esityksen yksimielisesti.